

Brüssel, XXX
[...] (2019) XXX draft

KOMISJONI TEATIS

**Teatis konfidentsiaalse teabe kaitse kohta ELi konkurentsioiguse jõustamisel
eraõiguslike meetmetega liikmesriikide kohtute poolt**

KOMISJONI TEATIS

Teatis konfidentsiaalse teabe kaitse kohta ELi konkurentsioiguse jõustamisel eraõiguslike meetmetega liikmesriikide kohtute poolt

I. Teatise kohaldamisala ja eesmärk

1. Juurdepääs tõenditele on Euroopa Liidu toimimise lepingu (edaspidi „ELTL“) artiklitest 101 või 102 tulenevate isikuõiguste jõustamise oluline aspekt liikmesriikide kohtute tsiviilmenetlustes. Tõendite avaldamise kaudu on liikmesriikide kohtutel oluline roll hagejate ja kostjate andmete valdamise ebavõrdsuse leevendamisel.
2. ELi konkurentsioiguse jõustamine eraõiguslike meetmetega võib toimuda erinevas vormis, sh:
 - (i) tuvastushagid, mida võib käsitada hagidena, milles hagejad paluvad kohtul tuvastada, et kostja on rikkunud ELi konkurentsioigust ja et selline rikkumine on neid kahjustanud. Sellistel juhtudel määravad rikkumisest tulenenud kahju suuruse kindlaks liikmesriikide kohtud hilisema eraldiseisva menetluse käigus;
 - (ii) kohtumääruse hagid, mida võib käsitada hagidena, milles palutakse peatada ELi konkurentsioigusega vastuolus olev käitumine, või
 - (iii) kahju hüvitamise hagid, mida võib käsitada hagidena, milles hagejad nõuavad ettevõtja või ettevõtjate ühenduse poolt konkurentsioiguse rikkumisega tekitatud kahju hüvitamist. Kahju hüvitamise hagi võib olla jätkuhagi (ingl *follow-on action*) või üksikhagi (ingl *standalone action*). Jätkuhagi on tsiviilhagi, mis esitatakse pärast seda, kui Euroopa Komisjon (edaspidi „komisjon“) või liikmesriigi konkurentsiasutus on rikkumise tuvastanud. Üksikhagi on tsiviilhagi, mis ei tulene konkurentsiasutuse poolsest konkurentsioiguse rikkumise varasemast tuvastamisest. Sellisel juhul hindab kohus kõigepealt, kas konkurentsioigust on rikutud, ja alles seejärel kaalub, kas hageja on kannatanud kahju, määrab kindlaks tekitatud kahju suuruse ja mõistab tema kasuks välja hüvitise.
3. Hagides, mis puudutavad ELi konkurentsioiguse jõustamist eraõiguslike meetmetega, saavad liikmesriikide kohtud tõenäoliselt nõudeid konfidentsiaalset teavet sisaldavate tõendite avaldamiseks. See kehtib ennekõike kahju hüvitamise hagide suhtes.
4. Kahju hüvitamise hagide puhul peaks liikmesriikide kohtutel olema võimalik nõuda üksikute konkreetsete tõendite või tõendite kategooriate avaldamist ühe poole taotlusel, võttes nõuetekohaselt arvesse avaldamismeetmete vajalikkust ja proportsionaalsust¹. Selleks peavad liikmesriikide kohtute käsutuses olema sobivad meetmed, et kaitsta konfidentsiaalset teavet viisil, mis ei takista juurdepääsu õigusemõistmisele ega kahju hüvitamise õiguse kasutamist. Samal ajal peaksid

¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. novembri 2014. aasta direktiivi 2014/104/EL (teatavate eeskirjade kohta, millega reguleeritakse liikmesriikide õiguse kohaseid kahju hüvitamise hagisid liikmesriikide ja Euroopa Liidu konkurentsioiguse rikkumise korral (ELTL 349, 5.12.2014, lk 1; edaspidi „kahjunõuete direktiiv“) artikli 5 lõiked 1, 2 ja 3.

liikmesriikide kohtud arvesse võtma kaitsemeetmeid, mis on vajalikud konfidentsiaalset teavet sisaldavate tõendite kaitsmiseks².

5. Selle teatisega püütakse aidata liikmesriikide kohtuid konfidentsiaalse teabe avaldamisnõuete menetlemisel ELi konkurentsioiguse jõustamiseks eraõiguslike meetmetega, eeskätt aga kahju hüvitamise hagide menetlemisel³. Teatisega püütakse konkreetsemalt aidata liikmesriikide kohtutel valida tõhusad kaitsemeetmed, võttes arvesse kohtuasja konkreetseid asjaolusid, konfidentsiaalse teabe liiki ja tundlikkuse määra, samuti teisi olulisi kaalutlusi, mis on sätestatud III jaos. Selliseid meetmeid, sh õigust õiglasele kohtumenetlusele ning ELi ja liikmesriigi õiguse alusel tunnustatavat kaitseõigust võib kasutada, kui need on liikmesriigi menetlusnormide alusel kättesaadavad ja nendega kooskõlas.
6. Käesolev teatis on kavandatud eeskuju ja suunistena ega ole liikmesriikide kohtutele siduv. See ei muuda kehtivaid ELi õiguse norme ega liikmesriikide õigusakte. Teatis ei kohanda ega muuda menetlusnorme, mida kohaldatakse tsiviilmenetluse suhtes eri liikmesriikides. Sellest tulenevalt ei ole liikmesriikide kohtutel kohustuslik teatist järgida. Teatis ei mõjuta ka ELi kohtute praktikat.
7. Lisaks ei tohiks ühtegi käesoleva teatise osa tõlgendada kui luba avaldada tõendeid, mis on kaitstud õiguspraktikute ametisaladusega, st seadusliku esindaja ja tema kliendi teabevahetuse konfidentsiaalsuse põhimõttega⁴. Teatis ei hõlma ega mõjuta eeskirju ja tavaid, mis puudutavad üldsuse juurdepääsu Euroopa institutsioonide dokumentidele määruse (EÜ) nr 1049/2001⁵ alusel või käsitlevad isikuandmete töötlemist määruse (EL) 2018/1725 ja määruse (EL) 2016/679⁶ alusel.
8. Lisaks tugineb see teatis teatavatele aspektidele, mida käsitletakse teatises komisjoni ja liikmesriikide kohtute koostöö kohta⁷. Teatises võetakse arvesse ärisaladuste direktiivi⁸ asjakohaseid aspekte ja teatis on nendega täielikult kooskõlas.

² Vt kahjunõuete direktiivi põhjendus 18 ja artikli 5 lõige 4.

³ Kahjunõuete direktiivi artikli 2 lõike 1 kohaselt on „konkurentsioiguse rikkumine“ ELi toimimise lepingu artikli 101 või 102 või liikmesriigi konkurentsioiguse rikkumine. Direktiivi artikli 2 lõike 3 kohaselt on „liikmesriigi konkurentsioigus“ liikmesriigi õiguse sätted, mille põhieesmärk on sama mis ELi toimimise lepingu artiklitel 101 ja 102 ning mida kohaldatakse sama juhtumi suhtes paralleelselt liidu konkurentsioigusega vastavalt määruse (EÜ) nr 1/2003 artikli 3 lõikele 1, mis ei hõlma liikmesriigi õiguse sätteid, milles on ette nähtud kriminaalkaristused füüsilistele isikutele, välja arvatud juhul, kui selliste kriminaalkaristuste abil tagatakse ettevõtjate suhtes kohaldatavate konkurentsieeskirjade täitmine.

⁴ Kahjunõuete direktiivi artikli 5 lõige 6; vt ka otsus kohtuasjas 155/79 *AM & S Europe vs. komisjon*, EU:C:1982:157, ja kohtuasjas C-550/07 P *Akzo Nobel Chemicals ja Akros Chemicals versus Euroopa Komisjon*, EU:C:2010:512.

⁵ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 30. mail 2001. aasta määrus (EÜ) nr 1049/2001 üldsuse juurdepääsu kohta Euroopa Parlamendi, nõukogu ja komisjoni dokumentidele (EÜT L 145, 31.5.2001, lk 43). „Määruse eesmärk on rakendada võimalikult täieulatuslikult ellu avalikkuse õigus juurde pääseda dokumentidele [...]“ (põhjendus 4). Dokumentidele juurdepääsu käsitlev määrus puudutab läbipaistvust ja on mõeldud teabe avaldamiseks laiemale avalikkusele. Üldkohus selgitas hiljuti: „[...] määruse nr 1049/2001 eesmärk on avada üldsusele õigus tutvuda institutsioonide dokumentidega üldiselt ja mitte sätestada ühel või teisel isikul teatava dokumendiga tutvumise vastu esineda võivat erilist huvi kaitsvaid eeskirju“ (vt kohtuasi T 623/13 *Unión de Almacenistas de Hierros de España vs. komisjon*, ECLI:EU:T:2015:268, punkt 86). Seetõttu ei hõlma see määrus nende hagejate erivajadusi, kes nõuavad hüvitist ELi konkurentsioiguse rikkumise eest. Need hagejad võivad täielikult tugineda liikmesriigi õigusnormidele, millega võetakse üle kahjunõuete direktiivi artiklid 5 ja 6.

⁶ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. oktoobri 2018. aasta määrus (EL) 2018/1725, mis käsitleb füüsiliste isikute kaitset isikuandmete töötlemisel liidu institutsioonides, organites ja asutustes ning isikuandmete vaba liikumist (ELT L 295, 21.11.2018, lk 39–98), ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. aprilli 2016. aasta määrus (EL) 2016/679 füüsiliste isikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise ning direktiivi 95/46/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta (isikuandmete kaitse üldmäärus) (ELT L 119, 4.5.2016, lk 1).

⁷ Komisjoni teatis komisjoni ja ELi liikmesriikide kohtute koostöö kohta EÜ asutamislepingu artiklite 81 ja 82 kohaldamisel (ELT C 101, 27.4.2004, lk 54), muudetud komisjoni teatisega „Muudatusettepanekud seoses komisjoni teatisega komisjoni ja ELi liikmesriikide kohtute vahelise koostöö kohta EÜ asutamislepingu artiklite 81 ja 82 kohaldamisel“ (ELT C 256, 5.8.2015, lk 5) (teatis koostöö kohta liikmesriikide kohtutega).

II. Konfidentsiaalsed teavet sisaldavate tõendite avaldamine liikmesriikide kohtutes

A. Olulised kaalutlused tõendite avaldamisel

9. ELi konkurentsioiguse jõustamisel eraõiguslike meetmetega oleneb poolte võimalus oma õigusi tõhusalt kasutada sageli võimalusest pääseda juurde tõenditele, mis on vajalikud hagi esitamiseks või sellele vastamiseks.
10. Hagejate jaoks on juurdepääs tõenditele muu hulgas vajalik ka selleks, et tõendada rikkumist üksikhagi puhul, ja seda, kas rikkumise ja väidetava kahju vahel on põhjuslik seos, ning selle olemasolu korral hinnata kahju suurust. Sellised tõendid ei pruugi alati olla selle menetluspoole valduses või temale hõlpsasti kättesaadavad, kellel on tõendamiskohustus.
11. Näiteks kahju hüvitamise jätkuhagide korral võib hagejatel olla vajadus taotleda juurdepääsu tõenditele, mis tõendaksid kannatatud kahju olemasolu või ulatust, sest vajalikud tõendid on kostja valduses. Või näiteks kui kostja väidab, et hageja on rikkumisest tingitud ülemäärase ostuhinna oma klientidele edasi suunanud (nn ülemäärase ostuhinna edasisuunamine kaitseargumendina), võib kostja nõuda juurdepääsu tõenditele, mis on hageja või kolmandate isikute valduses⁹.
12. Enamikul juhtudel on vajalikud tõendid ühe poole käes. Mõnel juhul on taotletud tõendid (nt rikkumise tuvastamiseks või rikkumise ajalise ulatuse kindlakstegemiseks) dokumentides, mille on kostjale esitanud konkurentsiamet või mille kostja on saanud tänu juurdepääsule konkurentsiameti toimikule (nt varem olemas olnud dokumentidele, teabe esitamise nõuetele antud vastustele jne). Mõnel juhul aga võib kostjal või hagejal olla lisatõendeid, mis on asjakohased kahju hüvitamise hagide jaoks (nt kahju suuruse kindlaksmääramiseks, põhjusliku seose määramiseks, kostjapoolse ülemäärase ostuhinna võimaliku „edasisuunamise“ suuruse hindamiseks jne) ja mis ei sisaldu konkurentsiasutuse toimikus. See peab eriti paika sellise teabe puhul, mis puudutab kliendipõhiseid hindu, kasumimarginaale, tulu ja muid andmeid, nt ostjate hinnakäitumist jne.
13. Tsiviilmenetluse pooltelt või kolmandatelt isikutelt taotletakse tõendite avaldamist siis, kui nad on teabevaldajad, st juhul, kui tõendid on nende kontrolli all. „Kontrolli all“ ei tähenda seda, et dokumendid peavad olema füüsiliselt teabevaldaja valduses. Näiteks kui tõendid asuvad kostja tütarettevõtjas kõvakettal, loetakse sellised tõendid kostja kontrolli all olevateks¹⁰.
14. Ühe poole taotlusel võivad liikmesriigi kohtud otsustada nõuda tõendite avaldamist menetluspoolele või kolmandale isikule. Kui tsiviilmenetluse poolel või kolmandal isikul ei ole võimalik tuvastatud tõendeid mõistlikul viisil esitada ja teabe esitamise nõue puudutab dokumenti, mis on komisjoni või liikmesriigi asjaomase konkurentsiameti toimikus, võib liikmesriigi kohus jääkmeetmena suunata nõude

⁸ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 8. juuni 2016. aasta direktiiv (EL) 2016/943, milles käsitletakse avalikustamata oskusteabe ja äriteabe (ärisaladuste) omandamise, kasutamise ja avalikustamise vastast kaitset, ELT L 157, 15.6.2016, lk 1–18.

⁹ Komisjoni teatis „Kahju suuruse kindlakstegemine konkurentsieskirjade rikkumisest tekkinud kahju hüvitamise hagide korral“ (ELT C 167, 13.6.2013, lk 19) ja praktiline juhend „Kahju suuruse kindlakstegemine Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 101 või 102 rikkumisel põhinevate kahju hüvitamise hagide korral“ (11.6.2013). Vt ka „Suunised liikmesriikide kohtutele kaudsetele ostjatele ja lõpptarbijatele kartelli kehtestatud ülemäärase ostuhinna edasi suunatud osa hindamise kohta“ (NB! veel avaldamata).

¹⁰ Mõiste „ettevõtja“ kohta konkurentsioiguse jõustamisel eraõiguslike meetmetega vt kohtuasi C-724/17 *Vantaan kaupunki vs. Skanska Industrial Solutions Oy jt*, EU:C:2019:204, punkt 47.

vastavale ametile¹¹. Selline olukord võib tekkida siis, kui kõnealune pool ei suuda konkreetset dokumenti leida (nt toimik on vigane või ruumides oli tulekahju ja vanad füüsilisel kujul säilitatud toimikud hävisid).

15. Eeskätt kohustab kahjunõuete direktiiv liikmesriike nägema hagejatele ja kostjatele ette õiguse nõuda hagi või vastuse jaoks oluliste tõendite avaldamist või kaitset järgmiste tingimuste alusel¹².
16. Esiteks otsustavad liikmesriigi kohtud, kas kahju hüvitamise nõue on usutav ning kas avaldamisnõue puudutab asjakohaseid tõendeid ja on proportsionaalne¹³. Kahjunõuete direktiiv sätestab, et proportsionaalsuse hindamisel tuleb arvesse võtta avaldamise ulatust ja kulu, eelkõige asjaomastele kolmandatele isikutele, ning vältida sealhulgas sellise teabe mittespetsiifilist otsingut, mis tõenäoliselt ei ole menetluse poolte jaoks asjakohane. Väga üldised või üldistatud avaldamisnõuded ei vasta tõenäoliselt sellele tingimusele¹⁴.
17. Teiseks määratletakse avaldamisnõuetes üksikud tõendid või tõendite asjakohased kategooriad mõistlikult kättesaadavate faktide põhjal „võimalikult täpselt ja üksikasjalikult“¹⁵. Tõendite kategooriaid võib kindlaks määrata nende põhielementide ühiste tunnusjoonte alusel, nagu selliste dokumentide laad, eesmärk või sisu, mille avaldamist nõutakse, nende koostamise aeg või muud kriteeriumid. Näiteks võib teatavat tõendite kategooriat puudutav nõue hõlmata toote Y müügiandmeid ettevõtete A ja B vahelistes tehingutes aastatel 2000–2005.
18. Kolmandaks näeb kahjunõude direktiiv seoses komisjoni või liikmesriigi konkurentsiasutuse toimikus oleva teabe avaldamisega ette, et teabe avaldamise nõude proportsionaalsuse hindamisel peab liikmesriigi kohus hindama ka seda, „kas taotluses on märgitud konkreetset nende dokumentide laad, eesmärk või sisu, mis on esitatud konkurentsiasutusele või mis sisalduvad selle toimikus, või on tegemist üldise taotlusega, mis puudutab konkurentsiasutusele esitatud dokumente“¹⁶. Sellist liiki dokumentide korral tuleb meelde tuletada, et kahjunõuete direktiiv näeb ette, et leebusavaldusi ja kokkuleppe sõlmimise taotlusi ei saa kunagi avaldada (nn musta nimekirja dokumendid)¹⁷. Lisaks ei saa liikmesriigi kohus juhul, kui komisjon või liikmesriigi konkurentsiasutus ei ole veel oma menetlust lõpetanud, nõuda selle teabe avaldamist, mille füüsiline või juriidiline isik valmistas ette konkreetset konkurentsiasutuse menetluse jaoks, teavet, mille konkurentsiasutus koostas ja saatis menetlusosalistele oma menetluse käigus, ning kokkuleppe sõlmimise taotlusi, mis on tagasi võetud (nn halli nimekirja dokumendid)¹⁸.

¹¹ Vt ELi lepingu artikli 4 lõige 3 liidu ja liikmesriikide vahelise lojaalse koostöö põhimõtte kohta ja määruse nr 1/2003 artikli 15 lõige 1 komisjonile esitatavate teabe esitamise nõuete kohta, samuti kohtuasi C-2/88 *Zwartveld*, EU:C:1990:315, punkt 22. Vt ka kahjunõuete direktiivi artikli 6 lõige 10, mis näeb ette, et andmete avaldamine konkurentsiameti poolt on viimane abinõu („Liikmesriigid tagavad, et liikmesriigi kohtud nõuavad konkurentsiasutusest tema toimikus sisalduvate tõendite avaldamist üksnes juhul, kui ühelgi menetlusosalisel ega kolmandal isikul ei ole võimalik kõnealuseid tõendeid mõistlikul viisil esitada.“).

¹² Vt kahjunõuete direktiivi põhjendus 15 ja artikli 5 lõige 1.

¹³ Vt kahjunõuete direktiivi artikli 5 lõiked 1 ja 3. Vt ka komisjoni 27. jaanuari 2017. aasta tähelepanekud Ühendkuningriigi ülemkohtule (High Court of Justice) vastavalt määruse (EÜ) nr 1/2003 artikli 15 lõikele 3, EURIBORI kohtuasi, punkt 24, kättesaadavad aadressil http://ec.europa.eu/competition/court/antitrust_amicus_curiae.html.

¹⁴ Vt kahjunõuete direktiivi põhjendus 23, mis puudutab proportsionaalsuse põhimõtet ja andmete otsimist, st sellise teabe mittespetsiifilist või liiga üldist otsimist, mis tõenäoliselt ei ole menetlusosaliste jaoks asjakohane.

¹⁵ Vt kahjunõuete direktiivi põhjendus 16 ja artikli 5 lõige 2.

¹⁶ Kahjunõuete direktiivi artikli 6 lõike 4 punkt a.

¹⁷ Kahjunõuete direktiivi artikli 6 lõige 6.

¹⁸ Kahjunõuete direktiivi artikli 6 lõige 5.

B. Konfidentsiaalse teabe avaldamine

19. Menetlustes, mis hõlmavad ELi konkurentsioiguse jõustamist eraõiguslike meetmetega, tagavad liikmesriigi kohtud hagejate ja kostjate õiguste tõhusa teostamise seeläbi, et annavad juurdepääsu asjakohasele teabele, mis on vajalik vastava hagi põhjendamiseks (juhul kui avaldamise tingimused on täidetud), kaitstes samas selle poole või kolmanda isiku huve, kelle konfidentsiaalset teavet avaldamine puudutab.
20. Riiklike menetluste kontekstis ei ole teabe konfidentsiaalne iseloom avaldamist takistav kindel asjaolu¹⁹. Sama kehtib ka ärisaladuste avaldamise suhtes ärisaladuste direktiivi kontekstis²⁰.
21. Konfidentsiaalse teabe avaldamisel tuleks sellist teavet siiski võimalikult suurem määral kaitsta. Ärisaladuste ja muu konfidentsiaalse teabe kaitsmine on ELi õiguse üldpõhimõte²¹.
22. Eraõiguslike meetmetega jõustamisega seoses näeb ärisaladuste direktiiv ette ELi ärisaladuse mõiste. Ärisaladuste direktiivi artikli 2 lõikes 1 määratletakse ärisaladus kui teave, mis vastab kõigile järgmistele tingimustele:
 - (i) see on saladus selles tähenduses, et see ei ole kogumis või üksikosade täpses paigutuses ja kokkupanus üldteada või kergesti kättesaadav nende ringkondade isikutele, kes tavaliselt kõnealust laadi teabega tegelevad;
 - (ii) sellel on kaubanduslik väärtus selle salajasuse tõttu ning
 - (iii) selle teabe üle seaduslikku kontrolli omav isik on asjaoludest lähtuvalt võtnud vajalikke meetmeid, et hoida seda salajas.
23. Ärisaladusi eespool määratletud tähenduses tuleb määratluse kohaselt pidada konfidentsiaalseks teabeks. Konfidentsiaalseks võib pidada ka teistsugust liiki teavet.
24. Seda, mis võib kujutada endast konfidentsiaalset teavet, võib hinnata juhtumipõhiselt. Näiteks võivad haldusmenetluse pooled olla esitanud konfidentsiaalsustaoitluse haldusmenetluse teistele pooltele, kuid ei või samasuguseid taotlusi teha nende poolte suhtes, kes nõuavad tõendite avaldamist liikmesriikide kohtute tsiviilmenetluses. See kehtib ka kolmandate isikute puhul, kellelt komisjon võib olla haldusmenetluse ajal teavet saanud.
25. Liikmesriikide kohtud peaksid konfidentsiaalse teabe määratlemisel arvesse võtma ka oma õigusnorme ja asjakohast kohtupraktikat. Seega ei esitata käesolevas teatistes konfidentsiaalse teabe kaitse määratlust ELi konkurentsioiguse jõustamiseks eraõiguslike meetmetega liikmesriikide kohtute poolt. Eeskujuks võib võtta ELi kohtute otsused,²² milles käsitatakse konfidentsiaalse teabena tõendeid, mis vastavad järgmistele kumulatiivsetele tingimustele:

¹⁹ Kohtuasi T-353/94 *Postbank*, EU:T:1996:119, punktid 66 ja 89; vt eeskuju saamiseks ka eespool viidatud teatis koostöö kohta liikmesriikide kohtutega, punkt 24, ning komisjoni teatis komisjoni toimikutele juurdepääsureeglite kohta EÜ asutamislepingu artiklite 81 ja 82, EMP lepingu artiklite 53, 54 ja 57 ning nõukogu määruse (EÜ) nr 139/2004 kohaldamise juhtudel (ELT C 325, 22.12.2005, lk 7, muudetud väljaandega ELT C 144, 23.4.2016, lk 29) (edaspidi „toimikule juurdepääsu teatis“) punkt 24.

²⁰ Vt ärisaladuste direktiivi artiklid 3 ja 9.

²¹ Vt ELTLi artikkel 339. Vt ka kohtuasi C-53/85 *Akzo Chemie vs. komisjon*, EU:C:1986:256, punkt 28; kohtuasi C-36/92 P *SEP vs. komisjon*, EU:C:1994:205, punkt 37, ja kohtuasi C-15/16 *Baumeister*, EU:C:2018:464, punkt 53. Konfidentsiaalse teabe kaitsmine on otseselt seotud kõigi inimeste õigusega era- ja perekonnaelu austamisele, mis on sätestatud Euroopa Liidu põhiõiguste harta (ELT C 326, 26.10.2012, lk 391–407) artiklis 7 (vt kohtuasi C-450/06 *Varec S.A. vs. Belgia riik*, EU:C:2008:91, punktid 46–54).

²² Kohtuasi T-198/03 *Bank Austria vs. komisjon*, EU:T:2006:136, punkt 71; kohtuasi T-474/04 *Pergan Hilfsstoffe für industrielle Prozesse versus Euroopa Komisjon*, EU:T:2007:306, punkt 65; kohtuasi T-88/09 *Idromacchine vs.*

- (i) see on teada üksnes piiratud arvule isikutele²³;
- (ii) selle avaldamine põhjustab tõsist kahju teabe esitanud isikule või kolmandatele isikutele, tavaliselt siis, kui teabel on äriiline, rahaline või strateegiline väärtus. Selles tähenduses võib teabe konfidentsiaalne iseloom olneda isikust, kellele see avaldatakse (nt kas konkurendile, kliendile või tarnijale)²⁴. Kahju tekkimise võimalikkuse hindamisel on asjakohane kaaluda ka seda, kui värske asjaomane teave on. Tundlikku teavet ärisuhte või organisatsioonisiseste äriplaanide kohta või muud tulevikku suunatud äriteavet võib sageli kvalifitseerida (vähemalt osaliselt) konfidentsiaalseks teabeks. Aga isegi selline teave võib kaotada oma konfidentsiaalse iseloomu, kui see on „aja möödumise tõttu kaotanud oma ärilise tähtsuse“²⁵;
- (iii) huvid, mida teabe avaldamine võib kahjustada, väärivad objektiivselt vaadates kaitset. Seoses sellega ei ole poole huvi kaitsta ennast või oma mainet liikmesriigi kohtu otsuse eest mõista välja kahjuhüvitis konkurentsioiguse rikkumises osalemise tõttu, kaitsmist vääriv huvi²⁶.

C. Komisjoni ja liikmesriikide kohtute koostöö tõendite avaldamise kontekstis

26. ELTLi artiklite 101 ja 102 kohaldamiseks tsiviilmenetluses võib liikmesriigi kohus otsustada paluda komisjonil esitada arvamused küsimuste kohta, mis puudutavad ELi konkurentsioiguse kohaldamist või komisjoni valduses oleva juriidilise, majandusliku või menetluslase teabe edastamist kooskõlas Euroopa Liidu lepingu artikli 4 lõikes 3 sätestatud lojaalse koostöö põhimõttega²⁷. Liikmesriigi kohus võib näiteks nõuda dokumente komisjoni toimikust juhul, kui ükski (kolmas) pool ei saa neid mõistlikul viisil esitada²⁸. Seoses sellega on oluline meelde tuletada eespool öeldut, et komisjon ei edasta nn mustas nimekirjas olevaid dokumente, ja juhul, kui komisjoni menetlus ei ole lõpetatud, ka nn hallis nimekirjas olevaid dokumente (vt punkt 18)²⁹.

komisjon, EU:T:2011:641, punkt 45; kohtuasi T-345/12 *Akzo Nobel jt vs. komisjon*, EU:T:2015:50, punkt 65, ning kohtuasi C-162/15 P *Evonik Degussa vs. komisjon*, ECLI:EU:C:2017:205, punkt 107.

²³ Teave võib siiski kaotada oma konfidentsiaalse iseloomu niipea, kui see on „kättesaadav spetsialistidele või kui seda on võimalik tuletada teabest, mis on üldsusele kättesaadav“; vt näiteks määrus liidetud kohtuasjades T-134/94 jne *NMH Stahlwerke vs. komisjon*, EU:T:1996:85, punkt 40; määrus kohtuasjas T-89/96 *British Steel vs. komisjon*, EU:T:1997:77, punkt 29; määrus kohtuasjas T-271/03 *Deutsche Telekom vs. komisjon*, EU:T:2006:163, punktid 64 ja 65, ning määrus kohtuasjas T-336/07 *Telefónica vs. komisjon*, EU:T:2008:299, punktid 39, 63 ja 64; vt ka toimikule juurdepääsu teatis, punkt 23.

²⁴ See on oluline seoses kolmandate isikute kaitsega konkurentide või äripartnerite kättemaksu ohu eest, mis võib avaldada neile olulist ärilist või majanduslikku survet. Vt näiteks kohtuasi C-310/93 *BPB Industries ja British Gypsum vs. komisjon*, EU:C:1995:101, punktid 26 ja 27.

²⁵ Teavet, mis oli konfidentsiaalne, kuid vähemalt viis aastat vana, tuleb pidada vananenuks, välja arvatud juhul, kui hageja tõendab, et see on endiselt oluline tema või mõne kolmanda isiku ärilise seisundi jaoks; vt seoses sellega kohtuasi C-162/15 P *Evonik Degussa vs. komisjon*, EU:C:2017:205, punkt 64, ja kohtuasi C-15/16 *Baumeister*, EU:C:2018:464, punkt 54. Vt ka toimikule juurdepääsu teatis, punkt 23.

²⁶ Vt eespool viidatud *Bank Austria*, punkt 78, ja eespool viidatud *Evonik Degussa*, punktid 107–110 ja 117. Vt ka Euroopa Inimõiguste Kohtu otsus *Gillberg vs. Rootsi* [GC], nr 41723/06, punkt 67, mille kohaselt „ei saa artiklile 8 tugineda selleks, et kaevata maine rikkumise üle, mis ootuspäraselt tuleneb enda tegevusest, näiteks kriminaalkuriteo toimepanemisest.“

²⁷ Määruse (EÜ) nr 1/2003 artikli 15 lõige 1; teatis koostöö kohta liikmesriikide kohtutega, punktid 21, 27 ja 29; *Postbank*, punkt 65; vt ka *Zwartveld*, punktid 21–22.

²⁸ Vt kahjunõute direktiivi artikli 6 lõige 10.

²⁹ Vt komisjoni 7. aprill 2004. aasta määruse (EÜ) nr 773/2004 (mis käsitleb EÜ asutamislepingu artiklite 81 ja 82 kohaste menetluste teostamist komisjonis) artikli 16a lõige 2 (ELT L 123, 27.4.2004, lk 18). Vt ka koostööd liikmesriikide kohtutega puudutava teatise punkt 26 teabe edastamisest keeldumise kohta kaalukatel põhjustel, mis on seotud vajadusega kaitsta liidu huvisid või vältida sekkumist selle toimimisse ja sõltumatusesse.

27. Lisaks sellele ei tohi komisjoni abi liikmesriikide kohtutele kahjustada tagatist, mis on füüsilistel ja juriidilistel isikutel tulenevalt ametisaladuse pidamise põhimõttest vastavalt ELTLi artiklile 339 ja määruse (EÜ) nr 1/2003 artiklile 28³⁰.
28. Kui komisjon on seisukohal, et liikmesriigi kohtu nõutud teave sisaldab konfidentsiaalset teavet, küsib ta liikmesriigi kohtult enne asjaomase teabe esitamist, kas liikmesriigi kohus suudab tagada konfidentsiaalse teabe kaitse, ja hindab siis liikmesriigi kohtu poolt selleks otstarbeks kehtestatud meetmeid. Liikmesriigi kohus peab andma isikule, kelle konfidentsiaalset teavet avaldamisnõue puudutab, vajalikud tagatised selle teabe kaitsmiseks³¹.
29. Kui komisjon leiab, et liikmesriigi kohus saab füüsiliste ja juriidiliste isikute õigust konfidentsiaalsuse kaitsele asjakohaselt kaitsta, edastab ta vajaliku teabe liikmesriigi kohtule. Viimane võib seejärel avaldada teabe riiklikus menetluses, kohaldades meetmeid, mille eesmärk on kaitsta komisjonile edastatud teabe konfidentsiaalsust, ja võttes arvesse komisjoni poolt selles küsimuses tehtud tähelepanekuid.

III. Konfidentsiaalse teabe kaitsmise meetmed

A. Sissejuhatus

30. Eeskuju ja mittesiduva suunisena püütakse selle teatisega aidata liikmesriikide kohtutel hinnata, milliseid meetmeid on konkreetse avaldamisnõude puhul vaja rakendada enne konfidentsiaalse teabe avaldamist.
31. Näiteks on kahjunõuete direktiivis nimetatud mõningaid meetmeid nagu dokumentide tundlike osade redigeerimine, kinniste istungite pidamine, nende isikute ringi piiramine, kellel on õigus tõenditega tutvuda, ning ekspertidele mõeldud suunised teabest üldistatud või muul mittekonfidentsiaalsel kujul kokkuvõtete koostamiseks³². Loomulikult oleneb konfidentsiaalse teabe kaitsmiseks kasutatava meetme valik avaldamisnõude korral liikmesriigi konkreetsetest menetlusnormidest, sh sellest, mil määral teatavad meetmed on üldse kättesaadavad.
32. Avaldamismenetluses konfidentsiaalsuse kaitseks võetavad tõhusad meetmed valitakse juhtumipõhise hindamise käigus, mis võib oleneda mitmest tegurist, muu hulgas näiteks järgmistest:
- (i) avaldamisele kuuluva teabe iseloom ja tundlikkuse määr (nt klientide nimed, hinnad, kulude struktuur, kasumimarginaalid jne) ning see, kas avaldamist nõudva poole õiguste teostamise eesmärgil saab sellisele teabele anda juurdepääsu üldistatud või anonüümsel kujul või mitte;
 - (ii) nõutava avaldamise ulatus (st avaldatavate dokumentide maht või arv);
 - (iii) kohtuvaidlusest ja avaldamisest mõjutatud poolte arv. Teatavad konfidentsiaalsuse kaitsmise meetmed võivad olla teistest tõhusamad, olenevalt sellest, kas avaldamist nõuab või avaldamiskohustust täidab rohkem kui üks pool;

³⁰ *Postbank*, punkt 90.

³¹ Teatis koostöö kohta liikmesriikide kohtutega, punkt 25. Vt ka punkt 12 komisjoni 22. detsembri 2014. aasta arvamuses, mis avaldati pärast taotlust, mis esitati nõukogu 16. detsembri 2002. aasta määruse (EÜ) nr 1/2003 (asutamislepingu artiklites 81 ja 82 sätestatud konkurentsieeskirjade rakendamise kohta) artikli 15 lõike 1 alusel, *The Secretary of State for Health jt vs. Servier Laboratories Limited jt*, (C(2014) 10264 final), kättesaadav aadressil http://ec.europa.eu/competition/court/confidentiality_rings_final_opinion_en.pdf.

³² Vt kahjunõuete direktiivi põhjendus 18.

- (iv) pooltevaheline suhe (näiteks kas teavet avaldav isik on avaldamist sooviva poole otsene konkurent,³³ kas pooltel on pooleliolev tarnesuhe jne);
- (v) kas avaldamisega seotud teabevaldajad, kes on liikmesriigi kohtus kohtuvaidlusesse kaasatud, on kolmandad isikud³⁴. Tsiviilmenetluses osalevate kolmandate isikute õigusi tuleb nende konfidentsiaalse teabe kaitsmisel samuti arvesse võtta³⁵. Teavet avaldava isiku valduses võivad olla kolmanda isiku dokumendid, mille sisu võib olla avaldamist nõudva isiku või teiste menetlusosaliste jaoks konfidentsiaalne³⁶;
- (vi) nende isikute ring, kellel on luba teabele juurde pääseda (st kas avaldamine peaks olema lubatud üksnes välistele esindajatele või peaks teavet taotleval isikul (ettevõtte esindajatel) samuti olema lubatud teabele ligi pääseda);
- (vii) tahtmatu avaldamise oht;
- (viii) kohtu suutlikkus kaitsta konfidentsiaalset teavet terve tsiviilmenetluse käigus ja isegi pärast menetluse lõpetamist: liikmesriigi kohtud võivad järeldada, et konfidentsiaalse teabe tõhusaks kaitsmiseks ei piisa ühestainsast meetmest ja menetluse käigus võib olla vaja võtta teisi meetmeid; ning
- (ix) kõik muud avaldamisega seotud piirangud või halduskoormus, näiteks suuremad kulud või täiendavad haldustoimingud liikmesriigi kohtusüsteemi jaoks, kulud teavet avaldavate poolte jaoks, võimalikud viivitused menetluses jne.

33. Lisaks võib kõige tõhusama(te) meetme(te) valik oleneda sanktsioonide olemasolust ning nende kohaldamise ja jõustamise võimest olukorras, kus kohtu määratud meetmeid konfidentsiaalse teabe kaitsmiseks ei suudeta täita või keeldutakse täitmast. Liikmesriikide kohtutel peaks olema võimalik kehtestada piisavalt hoiatavaid karistusi juhul, kui ei täideta kohustust kaitsta konfidentsiaalset teavet, eeskätt selleks, et vältida konfidentsiaalse teabe kasutamist poolte poolt väljaspool menetlusi, milleks need on avaldatud³⁷. Kahjunõuete direktiivi artikli 8 kohaselt peab liikmesriikide kohtutel olema võimalik tõhusalt määrata karistusi menetlusosalistele, kolmandatele isikutele ja nende õigusnõustajatele³⁸.

³³ Juhul, kui pooled on otsesed konkurendid, peab valitud meede näiteks tagama, et teabe avaldamise viis ei võimalda pooltel kokkuleppeid sõlmida ega anna avaldamist nõudvale poolele konkurentsieelist.

³⁴ Teavet avaldav isik ei pruugi olla teabevaldaja. Näiteks võib üks pool olla saanud juurdepääsu teabele komisjoni haldusmenetluse ajal kolmandatelt isikutelt või liikmesriigi konkurentsiasutuselt. Teabele juurdepääsu omamine ei tee sellest poolest teabevaldajat.

³⁵ Vt eelkõige kahjunõuete direktiivi artikli 5 lõige 7 („Liikmesriigid tagavad, et nendele isikutele, kellelt nõutakse teabe avaldamist, antakse võimalus nad ära kuulata enne, kui liikmesriigi kohus nõuab neilt teabe avaldamist [...]“).

³⁶ Näiteks seoses mittekonfidentsiaalsete versioonidega dokumentidest, mis käsitlevad andmete kogumist ja mis on valmistatud spetsiaalselt ette toimikule juurdepääsu eesmärgil, vt komisjoni 29. oktoobri 2015. aasta arvamus, kohaldades nõukogu 16. detsembri 2002. aasta määruse (EÜ) nr 1/2003 (asutamislepingu artiklites 81 ja 82 sätestatud konkurentsieeskirjade rakendamise kohta) artikli 15 lõiget 1, *Sainsbury's Supermarkets Ltd vs. Mastercard Incorporated jt*, (C(2015) 7682 final), punkt 23, kus komisjon märkis, et selles etapis ei olnud vaja võtta seisukohta selle kohta, kas teave on teiste poolte jaoks konfidentsiaalne, vaid et teabe esitanud kolmandad isikud võivad olla vastu teabe jagamisele hagejaga. Arvamuses esitati järeldus, et „[...] *asjaolu, et Mastercard võib olla rahul konkreetsete meetmetega, sh usaldusisikute ringiga, ei pruugi rahuldada teabe esitanud kolmandaid isikuid.*“ Arvamus on kättesaadav aadressil http://ec.europa.eu/competition/court/sainsbury_opinion_en.pdf.

³⁷ Vt näiteks ärisaladuste direktiivi artikkel 16, mis näeb ette võimaluse kohaldada sanktsioone kõigi isikute suhtes, kes ei suuda täita või keelduvad täitmast võetud meetmeid ärisaladuste konfidentsiaalsuse tagamiseks kohtumenetluse käigus.

³⁸ Vt kahjunõuete direktiivi artikkel 8. Vt ka kahjunõuete direktiivi põhjendus 33. Sanktsioonide kasutamine on oluline, arvestades seda, et enamikus olukordades ei ole liikmesriikide kohtutel võimalik reaalselt teha järelevalvet selle üle, kuidas pooled avaldamisnõude eeskirju järgivad, eeskätt usaldusisikute ringi puhul.

34. Sanktsioonide täpne iseloom ja ulatus oleneb liikmesriigi õigusnormidest. Kahjunõuete direktiivi kohaselt hõlmavad sanktsioonid avaldamisnõude täitmata jätmise, asjakohaste tõendite hävitamise, konfidentsiaalse teabe kaitset käsitleva liikmesriigi kohtu korraldusega kehtestatud kohustuste täitmata jätmise või täitmisest keeldumise ning sätestatud tõendite kasutamisele seatud piirangute rikkumise eest võimalust teha negatiivseid järeldusi, näiteks lugeda asjaomane väide tõendatuks või lükata hagi ja kostja vastus tervikuna või osaliselt tagasi, ning võimalust nõuda kulude hüvitamist³⁹. Väliste õigusnõustajate või ekspertide suhtes võivad sanktsioone (nt tegevuse peatamine, trahv jne) kohaldada ka nende kutseühingud.
35. Kokkuvõttes võib avaldamismeele valik nõuda mitme teguri põhjalikku hindamist. Selleks et aidata liikmesriikide kohtuid selle hinnangu tegemisel ning tuginedes komisjoni kogemusele haldus- ja kohtumenetluses, annab see teatis ülevaate kõige levinumatest meetmetest, mida võib olenevalt nende kättesaadavusest liikmesriigi menetlusnormides kasutada konfidentsiaalse teabe kaitseks, ning asjaomastest tõhususega seotud kaalutlustest.

B. Usaldusisikute ring

36. Usaldusisikute ring on avaldamismeele, mille kohaselt teeb avaldav pool konkreetse kategooria teabe, sh konfidentsiaalse teabe, kättesaadavaks üksnes kindlaksmääratud isikute kategooriatele⁴⁰.

B.1. Usaldusisikute ring kui tõhus vahend konfidentsiaalsuse kaitseks

37. Usaldusisikute ring võib olla liikmesriikide kohtute jaoks tõhus meede konfidentsiaalsuse kaitsmiseks erinevates olukordades.
38. Esiteks on usaldusisikute ringi abil võimalik tõhusalt tagada selliste kvantitatiivsete andmete või sellise väga tundliku ärialase või strateegilise teabe avaldamine, mis on poole nõude seisukohast asjakohane, ent mida on väga keeruline mõtestatud viisil kokku võtta⁴¹ või mida ei ole võimalik avaldada ilma, et tekiks oht selle ülemääraseks redigeerimiseks⁴² ja et seeläbi kaoks selle tõendusjõud. Avaldades dokumente usaldusisikute ringis, avaldatakse asjakohast konfidentsiaalset teavet tõhusalt, kuid avaldamise põhjustatav võimalik kahju on kontrollitud või minimeeritud seeläbi, et juurdepääsu teabele piiratakse olenevalt juhtumi asjaoludest (nt dokumentide liik ja iseloom, pooltevaheline suhe, usaldusisikute ringi koosseis, kolmandate isikute dokumendid jne). Sellistes olukordades aitab usaldusisikute ring saavutada tasakaalu teabe avaldamise vajaduse ja konfidentsiaalse teabe kaitsmise kohustuse vahel⁴³.

³⁹ Kahjunõuete direktiivi artikli 8 lõige 2.

⁴⁰ Sellele avaldamismeelele viidatakse olenevalt kohtualluvusest ka kui nn konfidentsiaalsusklubile. Sellist liiki meedet saab kasutada ka haldusmenetluses. Komisjoni menetluste kohta vt komisjoni teatise (mis käsitleb Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklitega 101 ja 102 seotud menetluste läbiviimise parimaid tavasid) (ELT C 308, 20.10.2011, lk 6–32) punktid 96 ja 97, ja „Parimad tavad teabe avaldamise kohta eriruumides ELTLi artiklite 101 ja 102 ja ELi ühinemismääruse alusel“, punkt 9, kättesaadavad aadressil http://ec.europa.eu/competition/mergers/legislation/disclosure_information_data_rooms_en.pdf. Suuniste saamiseks usaldusisikute ringi kasutamiseks komisjoni menetlustes vt http://ec.europa.eu/competition/antitrust/conf_rings.pdf.

⁴¹ Vt näiteks OECD 5. oktoobri 2011. aasta raport menetluse õigluse kohta: läbipaistvusega seotud küsimused tsiviil- ja haldustäitemenetluses, lk 12; vt ka dokument „Scoping note on Transparency and Procedural Fairness as a long-term theme for 2019–2020“, 6.–8. juuni 2018, OECD Conference Centre, lk 4.

⁴² Seoses andmetega, mida välised töövõtjad koguvad komisjoni küsitluses osalejatelt, järeldas komisjon näiteks kohtuasja *Sainsbury's vs. Mastercard* kohta tehtud arvamuse punktis 21, et teavet ei olnud võimalik anonümiseerida viisil, mis austaks täielikult andmete esitajate õigustatud huvi nende konfidentsiaalse teabe kaitsmisel.

⁴³ Vt teabe avaldamine usaldusisikute ringile, mille nägi ette üldkohus kohtuasjas T-296/11 *Cementos Portland Valderrivas, SA vs. komisjon*, punktis 24: „[...] selleks, et järgida esiteks võistlevuse põhimõtet ja teiseks

39. Teiseks võib usaldusisikute ring muuta menetluse ökonoomsemaks ja tõhusamaks, eriti siis, kui nõutud dokumentide arv on suur ja pooled suudavad kokku leppida nõude seisukohast asjakohaseks peetavate dokumentide põhiloetelu. Teavet avaldavad isikud ei pea osalema vaidlustes konkreetse teabe konfidentsiaalsuse üle ja kohus ei pea neid läbi vaatama; seeläbi vähenevad ebakindlus ja viivitused, mille põhjuseks on läbirääkimised konfidentsiaalsuse üle. Avaldav isik ei pea dokumentidest ette valmistama mittekonfidentsiaalseid versioone, mis tehakse usaldusisikute ringile kättesaadavaks (v.a piiratumal viisil juhul, kui usaldusisikute ringi kasutatakse filtreeriva meetmena)⁴⁴.
40. Kolmandaks võib usaldusisikute ring olla liikmesriikide kohtute jaoks tõhus meede avaldamisega seotud finantskulu seisukohast ja eeskätt seoses majandusliku mõjuga, mida teatavate avaldamismetmete kehtestamine pooltele avaldab. See võib olla asjakohane siis, kui pooltel on erinevad majanduslikud vahendid ja finantsressursside erinevus mõjutab nende võimet oma õigusi täielikult teostada. Näiteks võib juhul, kui pooled osalevad konfidentsiaalsusega seotud vaidlustes selle üle, kas on vaja lisajuurdepääsu, mõlema poole õiguskulu märkimisväärselt suurened. Sellises olukorras võib usaldusisikute ringi loomise võimaluse kasutamine aidata avaldamiskulu vähendada, eeskätt nendel juhtudel, kui pooltel on võimalik kokku leppida hagi seisukohast asjakohaseks peetavate dokumentide põhiloetelu.
41. Neljandaks ei näe usaldusisikute ring ilmtingimata ette teabe füüsilist välja andmist või usaldusisikute ringi liikmete füüsilist viibimist kindlas kohas. Sageli antakse teave edasi ja sellele pääsetakse ligi elektrooniliste vahendite abil. Kui elektrooniline avaldamine on võimalik, on sellel hulk kasutegureid. Liikmesriikide kohtute ega poolte jaoks ei tekita elektrooniline avaldamine vajadust reserveerida mitmeks päevaks üksnes selleks otstarbeks füüsilisi ruume, reisida, paigaldada vajalikke IT-vahendeid erinevatesse kohtadesse jne.
42. Usaldusisikute ring võib olla tõhus meede ka selleks, et vältida tahtmatuid (nii inimlikke kui ka tehnilisi) vigu, mis võivad tekkida dokumentides sisalduva konfidentsiaalse teabe redigeerimise käigus.

B.2. Usaldusisikute ringi tegevuse korraldamine

43. Kui liikmesriigi kohus leiab, et usaldusisikute ring on konkreetsel juhul tõhus teabe avaldamise meede, võib kohtul olla vaja teha otsus mitme aspekti kohta, mis sätestatakse kohtu korralduses, isegi kui mõni neist aspektidest on juba üldkohtu suunises või teistes menetlusnormides sätestatud⁴⁵. Kõige olulisemad aspektid on järgmised.

a. Usaldusisikute ringis kättesaadava teabe kindlaks tegemine

eeluurimise menetlusstaadiumi tunnuseid, kusjuures selles staadiumis ei ole asjaomasel ettevõtjal õigust saada teavet oluliste asjaolude kohta, millele komisjon tugineb, ega õigust tutvuda toimikuga, tehti komisjoni esitatud teave 14. mai 2013. aasta määruse alusel kättesaadavaks üksnes hageja advokaatidele, tingimusel et nad on võtnud konfidentsiaalsuskohustuse.“

⁴⁴ Selles kontekstis võib avaldamist nõudva isiku välisnõunikul olla lubatud vaadata kogu usaldusisikute ringis nõutav teave läbi eesmärgiga tuvastada need andmed, mille avaldamist nõudev isik tegelikult nõuab. Nendest dokumentidest koostatakse mittekonfidentsiaalne versioon ja seda jagatakse avaldamist nõudva isikuga. Sellistel juhtudel kasutatakse usaldusisikute ringi koos teabe redigeerimise meetmega.

⁴⁵ Menetlust korraldava meetme näite kohta vt üldkohtu kodukorra praktilised rakendussätted, eeskätt lk 34–37, mis käsitlevad konfidentsiaalsust (ELT L 152, 2015, lk 1, parandus, ELT L 196, 2016, lk 56), ja 13. juulil 2016. aastal vastu võetud muudatused (ELT L 217, 2016, lk 78).

44. Liikmesriigi kohus peab tegema kindlaks konkreetsed tõendid või teabe kategooriad (nt dokumentide loetelu), mis usaldusisikute ringi käsutusse antakse.
45. Näiteks võib kahju hüvitamise jätkuhagide menetluses usaldusisikute ringile avaldatav teave hõlmata konfidentsiaalset versiooni komisjoni või liikmesriigi asjakohase konkurentsiasutuse otsusest, teavet, mis on avaldava isiku poolt ette valmistatud ja mis esitatakse usaldusisikute ringile haldusmenetluse ajal, teavet, mille avaldav isik on saanud toimikule juurdepääsu protsessi ajal, või muud eri pooltelt ja kolmandatelt isikutelt saadud, hagiga seotud teavet, mis ei olnud osa haldusmenetlusest.
46. Nagu eespool öeldud, võib see hõlbustada kohtu otsuse tegemist juhul, kui pooled lepivad kokku menetluse seisukohast asjakohaseks peetavate põhidokumentide loetelu. Alati ei ole pooltel siiski võimalik sedalaadi avaldamisega nõustuda, sest teised huvid, näiteks kolmandate isikute huvid, võivad nõuda liikmesriigi kohtu kaasamist. Seega võib kohtul olla vaja määrata kindlaks teabe avaldamise eeskirjad isegi siis, kui pooled menetlusega nõustusid.

b. Usaldusisikute ringi koosseis

47. Pärast poolte ärakuulamist võib kohus määrata, kes on usaldusisikute ringi liikmed ja milline on liikmete juurdepääsutase⁴⁶.
48. Usaldusisikute ringi liikmed on tõenäoliselt need isikud, kellel on õigus usaldusisikute ringis dokumente läbi vaadata. Otsus usaldusisikute ringi koosseisu kohta on juhtumipõhine ning oleneb olulisel määral avaldamisnõudega seotud teabe liigist ja iseloomust.
49. Usaldusisikute ringi võivad kuuluda poolte välisnõunikud (nt väline õigusnõustaja või teised nõustajad), sisenõunikud või teised ettevõtte esindajad.
50. Kui kohus on teinud otsuse usaldusisikute ringi koosseisu kohta, võib tal olla vaja tuvastada iga liige selle nime ja rolli või funktsiooni alusel ning selle suhe pooltega⁴⁷. Kohus võib lisaks määrata kindlaks kohtu töötajad, kes viibivad juhul, kui usaldusisikute ring on füüsiliselt olemas, selle juures või kellel on lisaks pooltele võimalik usaldusisikute ringile ligi pääseda või kellel on see võimalus igal muul ajal.

Välisnõunikud

51. Olenevalt avaldamist nõudva ja avaldava isiku suhtest võib usaldusisikute ringi puhul vaja olla piirduda välisnõunikega. Välisnõunike seas ei pruugi olla üksnes õigusnõustajad, vaid ka muud nõustajad või eksperdid, näiteks raamatupidajad, majandusteadlased, finantsnõustajad või audiitorid, olenevalt konkreetse juhtumi vajadustest.
52. Juurdepääsu piiramine ja selle andmine üksnes välistele õigusnõustajatele võib olla vajalik sellepärast, et organisatsioonisisene nõustaja võib ettevõtet teenida ka muudes funktsioonides. Sisenõunik võib sageli olla otseselt või kaudselt kaasatud ettevõtte strateegiliste otsuste tegemisse. Oht, et usaldusisikute ringis kättesaadav teave võib hiljem mõjutada sisenõunike nõuandeid ettevõtte juhtidele äriotsuste tegemiseks, võib olla liiga suur, et lubada neile ligipääsu teatavale konfidentsiaalsele teabele kindlates olukordades (näiteks olukord, kus tsiviilmenetluse pooled on tegelikud või potentsiaalsed konkurendid ja juurdepääs äriliselt tundlikule või strateegilisele teabele võib anda neile põhjendamatu konkurentsieelise, juhul kui pooled on tarnesuhtes või

⁴⁶ Usaldusisikute ringi koosseisu otsuses võidakse kindlaks määrata ka suurim liikmete arv poole kohta.

⁴⁷ Vt komisjoni arvamus kohtuasjas *Servier*, millele on viidatud eespool.

kui avaldatav teave hõlmab kokkuleppeid, mis veel kehtivad ja seetõttu sisaldavad kehtivat konfidentsiaalset teavet).

53. Välisnõunikud ei ole üldjuhul kaasatud esindatavate ettevõtete otsustusprotsessi ja neile on mitmes liikmesriigis õiguskorra alusel antud võimalus tutvuda ärisaladuste, strateegiliste kavade ja muude tundlike andmetega. Kuna välisnõunikele juurdepääsu reserveerimine võib siiski mõnevõrra piirata poolte endi võimalust teostada oma õigust dokumentidele juurde pääseda, peavad kohtud hoolikalt kaaluma, millist liiki dokumente avaldamine puudutab, ning lubama välisnõunikele juurdepääsu üksnes siis, kui seda peetakse vajalikuks ja võimalikuks ELi (vt ärisaladuste direktiivi eeskirjad punktis 55) ja liikmesriikide menetlusnormides.

Sisenõunikud ja teised ettevõtte esindajad

54. Ette võib tulla olukordi, kus liikmesriigi kohus võib pidada asjakohaseks, et sisenõunikul või ettevõtte esindajatel (st juhtidel või teistel töötajatel⁴⁸) on juurdepääs usaldusisikute ringile. Selline olukord võib tekkida siis, kui konfidentsiaalset teavet peetakse (tervikuna või osaliselt) äriliselt vähem tundlikuks või kui teave avaldamine ettevõtte töötajatele ei pruugi põhjustada kahju näiteks poolte omavahelise suhte tõttu.
55. Sisenõunikele ja teistele ettevõtte esindajatele võib juurdepääsu anda ka juhul, kui välised esindajad esitavad sellekohase põhjendatud nõude⁴⁹. See nõue esitatakse siis, kui väline õigusnõustaja leiab, et tema kliendi hagi ei ole võimalik nõuetekohaselt tagada ilma teatavates dokumentides (või nende osades) sisalduva teabe kliendile avalikuks tegemata. See võib juhtuda näiteks siis, kui väline õigusnõustaja ei suuda hinnata teabe täpsust või asjakohasust poole nõude seisukohast või kui teave on väga tehniline või toote- või teenusespetsiifiline ja asjakohasuse hindamiseks on vaja teadmisi asjaomasest sektorist või tööstusharust. Ärisaladuste direktiivi artikli 9 lõige 2 näeb ette, et eeskätt kohtumenetluses, mis on seotud ärisaladuste ebaseadusliku omandamise, kasutamise või avaldamisega, hõlmab tõenditele juurdepääsu õigust omavate piiratud isikute ring iga poole puhul vähemalt ühte füüsilist isikut⁵⁰.
56. Lisaks võib mõne liikmesriigi õiguskorra kohaselt olla teatavates olukordades võimalik paluda kohtu nõusolekut konkreetse teabe jagamiseks sisenõunikuga või ettevõtte esindajatega ilma, et neil võimaldataks saada usaldusisikute ringi liikmeks.
57. Sisenõuniku ja ettevõtte esindajate juurdepääsu hinnatakse juhtumipõhiselt ning see võib oleneda sellest, kui lähedal on poolte väljapakutud isikud nõudega hõlmatud äriale või tegevusvaldkonnale või muudele faktilistele asjaoludele.
58. Seetõttu võib usaldusisikute ring olenevalt konkreetsetest liikmesriigi õigusnormidest ja konkreetsetest faktilistest asjaoludest koosneda üksnes välistest õigusnõustajatest või siis välistest õigusnõustajatest, teistest välisnõunikest (majandusteadlased, raamatupidajad, audiitorid jne), sisenõunikest ja ettevõtte esindajatest.

Juurdepääsuõigus

59. Kui usaldusisikute ring koosneb välistest õigusnõustajatest ning sisenõunikest ja ettevõtte esindajatest, on võimalik, et kõik pooled pääsevad juurde kogu usaldusisikute ringis avaldatud teabele või siis antakse neile erinevad juurdepääsuõigused.

⁴⁸ Näiteks inimesed, kelle avaldamist nõudev pool on palganud töölepingu või muud laadi teenuste osutamise kokkulepete või lepinguliste kokkulepete kaudu.

⁴⁹ Vt eeskujuga saamiseks toimikule juurdepääsu teatis, punkt 47.

⁵⁰ See tingimus piirneb ärisaladustega ja seda ei ole võimalik laiendada muule konfidentsiaalsele teabele.

60. Võib juhtuda, et usaldusisikute ringis on kaks juurdepääsutasandit: sisering, mis koosneb välistest õigusnõustajatest, kellel on juurdepääsuõigus kõige tundlikumale teabele, ja välisring, mis koosneb sisenõunikest ja ettevõtte esindajatest, kellel on õigus juurde pääseda ülejäänud konfidentsiaalsele teabele.
61. Teavet avaldava isiku põhjendatud taotluse korral võib kohus – olenevalt liikmesriigi menetlustest – kehtestada spetsiaalsed piirangud usaldusringi teatavate liikmete juurdepääsule konkreetsetele dokumentidele.
62. Mõnel juhul võib teiste usaldusisikute ringi kuuluvate isikute järelevalve all anda usaldusisikute ringile juurdepääsu ka haldus- ja tugipersonalile (sh näiteks välistele eDisclosure või kohtumenetluse alase toe osutajatele, kes on kaasatud osutama elektroonilisi tehnilisi teenuseid), kellel on samasugused konfidentsiaalsuskohustused.

c. Usaldusisikute ringi liikmete kirjalikud kinnitused

63. Usaldusisikute ringi liikmetel võidakse paluda esitada kohtule kirjalikke kinnitusi usaldusisikute ringile kättesaadavaks tehtud teabe konfidentsiaalse kohtlemise kohta.
64. Sellised kinnitused võivad muu hulgas puudutada kohustust mitte avaldada konfidentsiaalset teavet ühelegi isikule, kes ei ole kohtu poolt usaldusisikute ringi liikmena loetletud, ilma et kohus oleks selleks sõnaselge loa andnud⁵¹; kohustust kasutada konfidentsiaalset teavet üksnes selle tsiviilmenetluse huvides, milleks avaldamisnõue esitati; kohustust tagada piisav järelevalve teabe üle usaldusringi liikmete seas; kohustust võtta kõik meetmed, mis on vajalikud konkreetsetes oludes volitamata juurdepääsu vältimiseks; kohustust tagastada või hävitada konfidentsiaalset teavet sisaldavate dokumentide koopiad; kohustust mitte printida dokumente, millele on tagatud elektrooniline juurdepääs, või muuta need kindlaksmääratud isikutele ligipääsematuks ükskõik millisest arvutist või seadmest pärast konkreetset kuupäeva jne.
65. Need kinnitused ja ennekõike kohustus mitte avaldada konfidentsiaalset teavet klientidele võivad olla eriti olulised nendes kohtualluvustes, kus välised õigusnõustajad on kohustatud jagama eetiliste advokatuuri eeskirjade või teiste eeskirjade alusel teavet oma klientidega.
66. Lisaks võivad juhul, kui ettevõtte esindajad osalevad usaldusisikute ringis, nende suhtes rakenduda üsna karmid nõuded. Näiteks võib liikmesriigi kohus pidada asjakohaseks ette näha, et kõnealune töötaja ei tohi enam töötada nõudega seotud ärivaldkonnas.

d. Logistika

67. Usaldusisikute ringide puhul peavad liikmesriikide kohtud võtma vastu otsuse mitme organisatoorse ning taristut ja logistikat puudutava meetme kohta⁵². Esiteks võib usaldusisikute ring hõlmata konfidentsiaalse teabe füüsilist või elektroonilist avaldamist. Füüsilise avaldamise võivad korraldada avaldamise üle kontrolli omavad kohtutöötajad kohtu tööruumides või kolmandad isikud oma valdustes ilma kohut kaasamata. Füüsiline avaldamine võib hõlmata dokumentide paberkoopiate

⁵¹ See erineb tavapärasest praktikast, mille kohaselt on poole õigusnõustajal luba avaldada oma kliendile teistelt pooltelt menetluse käigus saadud teavet ja menetlusdokumente ning nende üle vabalt arutleda.

⁵² Konfidentsiaalse teabe kaitsmine avaldamisnõude kontekstis võib tingida vajaduse muuta kohtu logistika tavapärase toimimist või isegi telemaatika kasutamist, või ajutise juhtumispõhise menetluse sisseseadmist kohaldatava riikliku menetlusõiguse raames.

üleandmist, aga ka tõendite avaldamist CD, DVD või USB-ga kohtu tööruumide füüsilise asukohas või poolte valdustes.

68. Konfidentsiaalset teavet võib usaldusisikute ringis avaldada ka elektrooniliselt. Sellisel juhul laetakse teave üles ja seda hoitakse elektroonilises asukohas (nt pilves) avaldamisaja jooksul ning juurdepääs teabele on kaitstud salasõnadega.
69. Kui teabe avaldamine usaldusisikute ringis ei toimu elektrooniliselt, vaid kohtu ruumides, võib kohtul olla vaja tagada, et tehnilised võimalused teabele juurdepääsuks on piisavad. See ei kehti siis, kui usaldusisikute ringi liikmetel on võimalik kaasa tuua oma seadmed.
70. Teiseks võib kohus kindlaks määrata avaldamise kestuse.
71. Kolmandaks võib kohtul olla vaja võtta vastu otsus selle kohta, millal on avaldamiseks kasutatavad ruumid avatud (nt üksnes tööajal), kas kohtu töötajad peavad avaldamisruumides kohal olema, kas ruumi on lubatud kaasa võtta märkmeid või toimikuid jne.
72. Ja veel: tagamaks, et poolte välisnõunikele usaldusisikute ringis avaldatav konfidentsiaalne teave on kaitstud terve menetluse käigus, võivad liikmesriigi kohtud nõuda, et pooled esitaksid oma menetlusdokumentidest nii konfidentsiaalse kui ka mittekonfidentsiaalse versiooni (viimane sisaldab näiteks üksnes kvantitatiivseid andmeid üldistatud või anonüümsel kujul),⁵³ et konfidentsiaalsele teabele viidatakse üksnes konfidentsiaalses lisas või et rakendatakse muid meetmeid teabe konfidentsiaalse iseloomu kaitsmiseks.

C. Redigeerimine

73. Sobiva avaldamismeetme üle otsustamisel võivad liikmesriigi kohtud kaaluda ka võimalust nõuda teavet avaldavalt isikult dokumentide toimetamist konfidentsiaalse teabe eemaldamiseks. Seda meetet nimetatakse redigeerimiseks.
74. Redigeerimine võib hõlmata kõigi konfidentsiaalsete andmete asendamist anonüümsete andmete või üldnäitajatega, kustutatud lõikude asendamist informatiivsete või sisukate mittekonfidentsiaalsete kokkuvõtetega või isegi konfidentsiaalset teavet sisaldavate dokumendiosade musta värviga katmist.
75. Avalikustavatelt isikutelt võib nõuda, et nad piirduksid redigeerimisel sellega, mis on rangelt vajalik teabevaldajate huvide kaitsmiseks. Teatava konfidentsiaalse teabe piiratud kujul redigeerimine võib olla piisav, et kaitsta kogu konfidentsiaalset teavet ühes või mitmes dokumendis. Näiteks võib konfidentsiaalsuse kaitsmiseks piisata klientide nimede redigeerimisest, jättes samas redigeerimata tarnitud toodete kogused⁵⁴.
76. Asjakohase teabe redigeerimine ilma, et teave asendatakse mittekonfidentsiaalse tekstiga, ei pruugi saavutada õiget tasakaalu ühelt poolt avaldava isiku õiguse vahel konfidentsiaalse teabe kaitsmisele ja teiselt poolt avaldamist taotleva isiku õiguse vahel saada juurdepääs teabele, et põhjendada oma hagi või vastust. Ülemäärane redigeerimine, mis hõlmab terveid lehekülgi, dokumendiosasid või lisasid, ei pruugi samuti olla menetluse eesmärgil aktsepteeritav.

⁵³ Menetlusdokumentide mittekonfidentsiaalsed versioonid peavad võimaldama teistel pooltel mõista argumente ja viidatud tõendeid nii, et nad saaksid juhtumit oma õigusnõunikega arutada ja neile asjakohased juhised anda.

⁵⁴ Juurdepääs tarnitud koguseid puudutavale teabele võib olla olulise tähtsusega, et teha kindlaks tekitatud kahju suurus tarneahela madalamal tasandil (nt kaudsete klientide kahju).

C.1. Redaktsioonid kui tõhus vahend konfidentsiaalsuse kaitseks

77. Redaktsioonid võivad olla tõhus meede, et kaitsta konfidentsiaalset teavet teatavates dokumendikategooriates, kui hoolimata konfidentsiaalse teabe asendamisest mittekonfidentsiaalse tekstiga jäävad dokumendid ja nendes sisalduv teave avaldamist nõudva isiku õiguste teostamiseks mõtestatuks ja sobivaks.
78. Seega võib redaktsioonide kasutamine olla eriti tõhus siis, kui konfidentsiaalne teave puudutab turuandmeid või -näitajaid (nt käive, kasum, turuosa jne), mida on võimalik asendada esindusliku vahemikuga, või kui kvalitatiivseid andmeid on võimalik mõtestatult kokku võtta.
79. Redaktsioonid võivad olla tõhus meede ka selleks, et kaitsta konfidentsiaalset teavet siis, kui avaldamisele kuuluva konfidentsiaalse teabe maht on piiratud. Redigeeritavate dokumentide väga suur arv võib olenevalt juhtumi asjaoludest viidata sellele, et mõni muu avaldamismeede oleks asjakohasem, arvestades mittekonfidentsiaalsete versioonide ettevalmistamiseks kuluvat aega, raha ja muid ressursse.
80. Kolmandate isikute konfidentsiaalse teabe redigeerimine võib tõhus olla ka juhtudel, kui teabevaldaja käsutuses võib olla sellist kolmandate isikute teavet, mis ei pruugi olla nende jaoks konfidentsiaalne, ent võib olla konfidentsiaalne teabe avaldamist taotleva isiku jaoks⁵⁵. Näiteks võib selline olukord tekkida juhul, kui avaldamist taotlev isik, kes saab teabele juurdepääsu, ja kolmas isik on konkurendid. Sellistel juhtudel võib teavet avaldaval isikul olla tarvis saada kolmandalt isikult nõusolek konfidentsiaalse teabe avaldamiseks, või kui see ei ole võimalik, siis redigeerimiseks⁵⁶. Liikmesriigi kohtud võivad siiski leida, et redigeerimine on vähem tõhus nendel juhtudel, kui taotlus hõlmab suurt arvu kolmanda isiku dokumente, sest kolmandate isikutega selles vallas koostöö tegemise vajadus võib muuta ülesande keerukamaks.

C.2. Konfidentsiaalse teabe redigeerimine

81. Olenevalt erinevatest menetlusnormidest võivad liikmesriigi kohtud olla teabe redigeerimise protsessi kaasatud aktiivsemalt või vähem aktiivselt. Liikmesriigi kohtud võivad teha järelevalvet redigeerimise üle ja seda kontrollida ning olla poolte ja kolmandate isikute partner. Teise võimalusena võivad pooled peamiselt ise vastutada mittekonfidentsiaalsete versioonide tagamise eest ja selle eest, et redigeerimisettepanekule saadakse kolmandate isikute nõusolek.
82. Igal juhul võib liikmesriikide kohtutel olla mittekonfidentsiaalsete versioonide ettevalmistamise suunamise jaoks kasulik anda riiklike menetlusnormide alusel pooltele üldised suunised või juhtumipõhised suunised liikmesriigi kohtus toimuva menetluse ajaks. Sellised suunised võivad olla väärtuslikud, et määrata kindlaks kord, mille järgmist kohtud võivad pooltelt eeldada, kui tegemist on konfidentsiaalse teabe redigeerimisega, ja tuua selgelt välja asjaomased vastutusvaldkonnad.
83. Redigeerimistaotluste tõhusaks käsitlemiseks võivad liikmesriikide kohtud paluda pooltel

⁵⁵ See võib juhtuda seetõttu, et kolmanda isiku dokumendid ei sisalda teabevaldaja kohta konfidentsiaalset teavet, või seetõttu, et teabevaldajal juba on juurdepääs dokumentide mittekonfidentsiaalsele versioonile, milles teabevaldaja seisukohast konfidentsiaalseks peetud teave oli juba eelnevalt redigeeritud.

⁵⁶ Seda seetõttu, et teabevaldaja nõustumine näiteks usaldusisikute ringi tingimustega ei tähenda, et see on aktsepteeritav ka kolmandate isikute jaoks. Vt komisjoni arvamus eespool viidatud kohtuasjas *Sainsbury's Supermarkets Ltd vs. MasterCard Incorporated jt*, punkt 23.

- (i) märgistada kogu konfidentsiaalne teave konfidentsiaalsetes originaaldokumentides kandiliste sulgudega ja tuua see esile viisil, mis jätab selle teabe loetavaks, enne kui võetakse vastu otsus selle kohta, mida tuleks redigeerida;
 - (ii) koostada loetelu kogu teabest, mille redigeerimine on välja pakutud (iga sõna, kõik andmed ning kõik lõigud ja osad, mida tuleks redigeerida);
 - (iii) esitada iga väljapakutud redigeerimise kohta põhjuse, miks teavet tuleks käsitada konfidentsiaalsena;
 - (iv) asendada redigeeritud teave mitte selliste lihtsate märgetega nagu „ärisaladus“, „konfidentsiaalne“ või „konfidentsiaalne teave“, vaid redigeeritud teabe informatiivse ja sisulise mittekonfidentsiaalse kokkuvõttega⁵⁷. Kvantitatiivsete andmete (nt müük, käive, kasum, turuosa, hinnad jne) redigeerimisel võib kasutada sisulist teavet andvaid vahemikke või koondnäitajaid. Müüki ja käivet puudutavate andmete puhul ei pruugi vahemikud, mis on täpsest näitajast rohkem kui 20 % laiemad, anda sisulist teavet; samamoodi ei pruugi olenevalt kohtus menetlemisel oleva kohtuasja asjaoludest turuosa puhul sisulist teavet anda 5 %-st suuremad vahemikud;
 - (v) esitada asjaomastest dokumentidest mittekonfidentsiaalne versioon, mis on sama struktuuri ja vormiga nagu konfidentsiaalse versioon. Eeskätt jääks muutumatuks selline originaaldokumendis olev teave nagu pealkirjade ja alapealkirjade, leheküljenumbrate ja lõigete loetelu ning dokumenti lugeval isikul on seega võimalik mõista, milline on redaktsioonide ulatus ning nende mõju võimalusele mõista kord juba avaldatud teavet;
 - (vi) tagada, et esitatud mittekonfidentsiaalsed versioonid on tehniliselt usaldusväärsed ja et redigeeritud teavet ei saa taastada ühelgi viisil, ka mitte kohtuekspertiisi vahenditega.
84. Kui redigeerimistaotlused on esitatud, otsustab liikmesriigi kohus, kas väljapakutud redaktsioonid on aktsepteeritavad või mitte. Vaidluse korral peab kohtul olema võimalik pooled ja asjaomased kolmandad isikud enne otsuse tegemist ära kuulata.
85. Pärast redigeerimist võib originaaldokumentide mittekonfidentsiaalseid versioone kasutada terve tsiviilmenetluse käigus ja mingit täiendavat kaitset ei või nõuda.

D. Ekspertide ametisse määramine

86. Mõnes kohtualluvuses võivad liikmesriigi kohtud otsustada määrata ametisse kolmandast isikust eksperdi, kellel on konkreetse valdkonna (nt raamatupidamine, rahandus, konkurentsioigus, audit jne) teadmised ja kes pääseb juurde avaldamisnõudega hõlmatud konfidentsiaalsele teabele. Kohtu määratud eksperdi roll erineb menetluse poolte määratud ekspertide rollist. Viimaseid kasutatakse mõnes kohtualluvuses sageli selleks, et toetada poole hagi või kostja vastust.
87. Kui liikmesriigi menetlusnormid seda võimaldavad, võib eksperdi ülesanne olla näiteks sisulise mittekonfidentsiaalse kokkuvõtte koostamine teabest, mis avaldamisnõude esitanud poolele kättesaadavaks tehakse. Teise võimalusena ja olenevalt riigis kohaldatavatest menetlusnormidest võib eksperdilt paluda, et ta koostaks konfidentsiaalse aruande, mille võib teha kättesaadavaks üksnes avaldamist

⁵⁷

Vt näiteks üldkohtu kodukorra artikli 103 lõige 3.

nõudva poole välisnõunikule, ja aruande mittekonfidentsiaalse versiooni, mis tehakse kättesaadavaks avaldamist nõudvale poolele.

D.1. Eksperti ametisse määramine kui tõhus vahend konfidentsiaalsuse kaitseks

88. Eksperti ametisse määramine võib osutada tõhusaks meetmeks esiteks siis, kui avaldatav teave on äärmiselt väga tundlik ja olemuselt kvantitatiivne või tehniline (nt teave, mis sisaldub majandus- või raamatupidamisarvestuses, kliendiandmed, tootmisprotsessid jne). Sellistel juhtudel võib ekspert esitada konfidentsiaalse teabe kokkuvõetult või koondatult, et see avaldamist nõudvale poolele kättesaadavaks teha.
89. Teiseks võib eksperti kasutamine olla tõhus, kui üks pooltest soovib lisajuurdepääsu alusandmeid sisaldavatele konfidentsiaalsetele dokumentidele. See võib olla nii näiteks kahju hüvitamise hagide puhul, mille korral on vaja juurdepääsu alusandmetele, et hinnata ülemäärase ostuhinna edasisuunamise suurust (nt müügihind, müügi maht, maksuvähendused, hinnastrateegiat kajastatavad sisedokumendid jne).
90. Kolmandaks võivad kohtud juhul, kui väga suur arv avaldatavaid dokumente puudutab kolmanda isiku konfidentsiaalset teavet, pidada tõhusamaks määrata ametisse eksperti, kes saab juurdepääsu teabele ja esitab oma arvamuse teabe konfidentsiaalse iseloomu kohta, selle asemel, et asuda pooltega aruteludesse redaktsioonide ulatuse või usaldusisikute ringi loomise üle.

D.2. Ekspertide juhendamine

91. Ekspertid määrab ametisse ja neid juhendab liikmesriigi kohus. Olenevalt erinevatest menetlusnormidest võib liikmesriikide kohtutel olla võimalik määrata ametisse kolmanda isiku sõltumatuid eksperte kohtu heakskiidetud ekspertide loetlust, poolte väljapakutud ekspertide loetlust jne. Riiklike menetlusnormide kohaselt võib liikmesriigi kohtul olla eksperti ametisse määramisel vaja kaaluda ja otsustada ka seda, kes kannab eksperti kaasamise kulud.
92. Kui ekspert on valitud, võivad liikmesriigi kohtud nõuda, et ekspert esitaks kirjaliku dokumendi, millega võtab kohustuse suhtuda konfidentsiaalselt kogu teabesse, millele ta juurdepääsu saab.
93. Nagu usaldusisikute ringi puhul, võidakse ekspertidelt nõuda, et nad ei avaldaks konfidentsiaalset teavet ühelegi isikule, kes ei ole kohtu nimetatud loetelus, või ilma et kohus oleks selleks selgesõnalise loa andnud; kasutaksid konfidentsiaalset teavet üksnes selle tsiviilmenetluse huvides, milleks avaldamisnõue väljastati; tagaksid teabe üle piisava järelevalve; võtaksid kõik meetmed, mis on vajalikud konkreetsetes oludes volitamata juurdepääsu vältimiseks, ning tagastaksid või hävitaksid kõik koopiad konfidentsiaalset teavet sisaldavatest dokumentidest, jne.
94. Ekspertidelt võidakse ka nõuda, et nad teataksid kõigist huvide konfliktidest, mis võiksid takistada neil oma ülesandeid täita.
95. Lisaks võib kohus juhendada eksperti selles, millist liiki aruanne tuleb koostada (nt kokkuvõtte, koondandmete aruanne jne), ja selles, kas ekspert peab koostama aruandest nii konfidentsiaalse kui ka mittekonfidentsiaalse versiooni.
96. Eksperti aruande konfidentsiaalset versiooni võib üldjuhul jagada üksnes poolte väliste esindajatega, samas kui pooled võivad saada juurdepääsu ainult aruande mittekonfidentsiaalsele versioonile. Kui liikmesriigi kohus piirab juurdepääsu eksperti

koostatud konfidentsiaalsele versioonile ja võimaldab seda üksnes poole välisele seaduslikule esindajale, palutakse poole välisel seaduslikul esindajal mitte jagada selles sisalduvat konfidentsiaalset teavet oma kliendiga. Kui liikmesriigi menetlusnormide alusel lubatakse pooltel ametisse määrata oma eksperte, võib sõltumatute ekspertide ametisse määramisel seda arvesse võtta ja tagada ka poolte ekspertidele juurdepääsu tõenditele.

97. Kui pooltel oli liikmesriigi menetlusnormide alusel võimalik konfidentsiaalsele teabele juurde pääseda, kehtivad samuti kõik hoiatused, mis on eespool (punktides 54–57) esitatud seoses kliendi juurdepääsuga usaldusisikute ringis avaldatud konfidentsiaalsele teabele.

IV. Konfidentsiaalse teabe kaitse menetluse ajal ja järel

98. Liikmesriikide kohtud võivad soovi korral kaaluda, kuidas konfidentsiaalset teavet kasutatakse ja kuidas sellele viidatakse, näiteks seisukohtade esitamise või kohtuistungite ajal.
99. Juhul kui poolte esindajad kasutavad teavet, millele nad pääsevad ligi usaldusisikute ringis või mis lisati eksperdi konfidentsiaalsesse aruandesse seisukohtade esitamise ajal, võivad liikmesriigi kohtud näiteks paluda neil viidata sellisele teabele üksnes konfidentsiaalsetes lisades, mis esitatakse koos peamiste menetlusedokumentidega. Kui poolte esindajad soovivad viidata sellisele teabele kohtuistungil ajal või kui ekspert kuulatakse nende tõendite osas ära, võivad liikmesriikide kohtud korraldada kinnise (suletud) kohtuistungit, võimaluse korral kohaldatavate tsiviilmenetlusnormide alusel.
100. Konfidentsiaalse teabe kaitsmise vajadus võib tekkida ka hiljem, näiteks kohtuotsuse tegemise, sellest teavitamise või selle avaldamise, kohtu dokumentidele juurdepääsu taotlemise või apellatsioonkaebuste menetlemise ajal. Ekspertide konfidentsiaalsed aruanded võivad moodustada osa kohtu toimikust. Sellisel juhul võib liikmesriikide kohtutel olla vaja võtta meetmed, et kaitsta teavet, kui tsiviilmenetlus on lõpetatud, või kui see ei ole menetluslikult võimalik, taotleda, et eksperdid koostaksid oma aruandest üksnes mittekonfidentsiaalse versiooni.

A. Kinnine kohtuistung

101. Avatud ja läbipaistva õiguse põhimõtte järgi on tsiviilmenetlus üldjuhul oma olemuselt avalik⁵⁸ ja liikmesriikide kohtud võivad kaaluda nii konfidentsiaalse teabe kaitsmise huvi kui ka vajadust piirata sekkumist avatud õigluse põhimõtte alusel.
102. Liikmesriikide kohtud võivad otsustada, et jätavad viited konfidentsiaalsele teabele avalikelt kuulamistelt välja või muudavad kinnisteks üksnes need kohtuistungite osad, kus võidakse käsitleda konfidentsiaalset teavet. Sellisel juhul peaksid liikmesriikide kohtud otsustama, kellele lubatakse kinnistel istungitel osaleda. Nende otsus võib oleneda sellest, kuidas ja kellele konfidentsiaalset teavet avaldati (nt poolte välisnõunikele, eksperdile, poolte ettevõtte esindajatele jne).
103. Kinnised kohtuistungid võivad olla tõhus vahend usaldusisikute ringis avaldatavate konfidentsiaalsete tõendite uurimiseks või ekspertide ärakuulamiseks nende aruannetes sisalduva konfidentsiaalse teabe osas.

⁵⁸ Vt Euroopa inimõiguste konventsiooni artikkel 6 ja Euroopa Liidu põhiõiguste harta artikkel 47, nagu on viidatud eespool. Sellest põhimõttest tehtavad erandid võivad olla mõnes liikmesriigis seotud avaliku korra säilitamise, põhiõiguste kaitsmise või teiste üldiste eesmärkidega.

104. Kohtuistungite kinnistes osades lubatakse osaleda üksnes nendel välistel esindajatel ja ettevõttesisestel esindajatel, kellele anti luba juurdepääsuks konfidentsiaalsetele dokumentidele usaldusisikute ringis ja (kui see on asjakohane) samuti eksperdile, kellel oli teabele juurdepääs.

B. Avaldamine

105. Liikmesriikide kohtutel võib vaja olla tagada, et konfidentsiaalne teave jäetaks avaldatavatest otsustest või kohtuotsustest välja.
106. Poolte või kolmandate isikute konfidentsiaalse teabe kaitsmiseks võivad liikmesriikide kohtud kohtuotsust tehes või selle avaldamiseks korraldust andes kaaluda võimalust muuta anonüümseks igasugune teave, mis võiks aidata identifitseerida teabe allikat, või redigeerida konfidentsiaalsele teabele viitavaid kohtuotsuse osasid kohtuotsuse avalikult kättesaadavas versioonis⁵⁹.
107. Lisaks avaldamisele võib kohtul vaja olla kaaluda ka seda, kuidas kaitsta konfidentsiaalset teavet kohtuotsuse selles versioonis, millest pooli teavitatakse, ilma et see piiraks nende edasikaebamisõigust.

C. Juurdepääs kohtu dokumentidele

108. Liikmesriikide kohtutel võib olla vaja kaitsta konfidentsiaalset teavet ka siis, kui nõutakse juurdepääsu kohtu dokumentidele (kas üksnes kohtuotsusele või kogu toimikule), kui see on riigi menetlusnormide alusel võimalik.
109. Liikmesriikide kohtud võivad otsustada piirata juurdepääsu osale kohtu toimikust (nt keelduda juurdepääsu andmisest dokumentidele, mis on avaldatud usaldusisikute ringile, ekspertide aruannetes, kohtuistungite protokollides, seisukohtade konfidentsiaalsetes versioonides jne) või tervele toimikule. Eeskätt võib liikmesriikide kohtutel olla vaja anda korraldus koostada mittekonfidentsiaalne versioon kohtuistungi protokollist, et lisada see kohtutoimiku dokumentidele, või otsustada, et osale teabest viidatakse kohtuistungi ajal nii, et seda ei kanta kohtuistungi protokollis.
110. Otsustades juurdepääsu osalise või täieliku piiramise üle, võib kohtutel olla vaja hinnata, kes kohtu toimikule juurdepääsu nõuab. Näiteks võib kohtutel olla tarvis arvesse võtta, et juurdepääsu taotlevad isikud võivad tegutseda samal turul või tegevusvaldkonnas kui tsiviilmenetlusse kaasatud pooled (näiteks poolte konkurendid, äripartnerid jne) ja neil võib olla eriline huvi saada juurdepääs kohtu toimikule pärast menetluse sulgemist.
111. Olenevalt kohaldatavatest riiklikest menetlusnormidest võib kohus juhul, kui konfidentsiaalse teabe maht on suur ja kohtumenetluse käigus on antud korraldus kasutusele võtta selline meede nagu usaldusisikute ring, leida, et kohtu toimiku pitseerimine eesmärgiga keelata sellele juurdepääs konkreetse ajavahemiku jooksul, on tõhusam, kui toimiku läbivaatamine eesmärgiga teha kindlaks nende dokumentide kategooriad või need dokumendid, mis oleksid pärast kohtuotsuse tegemist kättesaadavad või mitte.

⁵⁹

Vt ka ärisaladuste direktiivi artikli 9 lõike 2 punkt c.